واکنش

پوتین در ملاقات با بولتون:

روسیه از گام‌های غیردوستانه ترامپ متعجب است

دمدمی مزاجی دونالد ترامپ ظاهر قضیه اعلام او برای خروج از پیمان هسته‌ای میان‌برد (INF) با روسیه است. دبیر کل سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) در این زمینه جانب واشنگتن را گرفت؛ اتفاقی که نشان می‌دهد کشورهای ناتو در بحث روسیه‌ستیزی خود را پشت دیوانگی ترامپ پنهان کرده‌اند. روس‌ها فعلاً با حالتی آمیخته با تعجب و با امید به جواب دادن مذاکره با رئیس‌جمهور امریکا در حال تمشیت امور هستند اما شواهد امر نشان می‌دهد که غرب در مواجهه با روسیه رویکردی دوسویه دارد؛ دامن زدن به رقابت تسلیحاتی و هزینه گزاف ناشی از آن در دوره‌ای که روسیه تحت تحریم‌های غرب زیر فشار اقتصادی است و در عین حال نشان دادن سراب امکان تفاهم از طریق باز گذاشتن راه مذاکره تا مبادا خرس روسی واکنش‌های عصبی غیرقابل پیش‌بینی نشان دهد.

«ولادیمیر پوتین» رئیس‌جمهور روسیه روز سه‌شنبه «جان بولتون» مشاور امنیت ملی امریکا را به حضور پذیرفت و همان جا به بولتون گفت: «اخیراً قصد امریکا برای خروج از پیمان نیروهای اتمی را شنیدیم، ما به شک و تردید دولت امریکا در زمینه لزوم توسعه پیمان «استارت» جدید واقفیم، در مورد قصد واشنگتن در زمینه استقرار سامانه دفاع موشکی خاص در فضا نیز مطالبی می‌شنویم.» به نوشته «خبرگزاری اسپوتنیک» پوتین در آغاز دیدار با جان بولتون گفت: «در ابتدای گفت‌وگوی‌مان می‌خواهم نشست خود را با رئیس‌جمهور امریکا در هلسینکی (پایتخت فنلاند) به یاد آوریم. آن نشست به نظر من مفید بود و با وجود دشوار بودن بخش‌هایی از آن، در نهایت گفت‌وگوهای سازنده و مفید داشتیم.» پوتین در ادامه تأکید کرد، اینکه واشنگتن بعضی اوقات گام‌های کاملاً غیر قابل پیش‌بینی در قبال روسیه اتخاذ می‌کند، تعجب‌آور است، به طوری که نمی‌توانیم آن را دوستانه توصیف کنیم.

رئیس‌جمهور روسیه در ادامه اظهار داشت: «به یقین گفت‌وگوی مستقیم با رئیس‌جمهور امریکا به ویژه در حاشیه رویدادهای بین‌المللی که به عنوان مثال به زودی در پاریس برگزار می‌شود، مفید خواهد بود. البته اگر طرف امریکایی به این ارتباط‌ها علاقه‌مند باشد.»

به نوشته اسپوتنیک، پوتین در دیدار با بولتون خاطرنشان ساخت که قصد دارد در مورد ثبات راهبردی، درگیری‌های منطقه‌ای و خلع سلاح با ترامپ به تبادل‌نظر بپردازد و به یقین این دیدار بسیار مفید خواهد بود. مشاور امنیت ملی امریکا نیز در ادامه این نشست به رئیس‌جمهور روسیه گفت که برای مسکو و واشنگتن یافتن برخی نقاط مورد تفاهم مشترک با وجود تفاوت‌های موجود مفید است. بولتون ابراز امیدواری کرد که تمام موارد مهم روز بین روسیه و امریکا در جریان این مذاکرات مورد بحث قرار گیرد. وی در خاتمه به رئیس‌جمهور روسیه گفت که دونالد ترامپ مایل است در حاشیه برگزاری نشست بین‌المللی در پاریس (سه‌شنبه ۲۰ آبان) با او ملاقات کند. بولتون همچنین بعد از دیدار با «ولادیمیر پوتین» با بیان اینکه گفت‌وگوهای مفصلی با پوتین بر سر قصد امریکا برای خروج از این معاهده داشته، گفت: «واقعیت راهبردی جدید این است که موشک‌های هسته‌ای دیگر مسئله‌ای دوجانبه نیستند چون چین هم موشک‌هایی دارد که در صورت حضور در «پیمان منع موشک‌های هسته‌ای میان‌برد» ممنوع می‌شد.» ترامپ شامگاه‌شنبه (۲۸ مهرماه) روسیه را به نقض «پیمان منع موشک‌های هسته‌ای میان‌برد» متهم و تهدید کرد کشورش را از آن خارج می‌کند. این توافق که در سال ۱۹۸۷ میان دو کشور امضا شد، امریکا و روسیه را از تملک، تولید یا پرتاب آزمایشی موشک‌های کروز با برد بین ۳۰۰ تا ۳ هزار و ۴۰۰ مایل منع می‌کند.

■ جانبداری ناتو از امریکا

در حالی که سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) از امروز بزرگ‌ترین مانور نظامی کشورهای غربی از زمان پایان جنگ سرد را آغاز می‌کند، ینس استولتنبرگ روز چهارشنبه در جریان کنفرانس خبری در پاسخ به اینکه تصمیم امریکا مبنی بر خروج از این پیمان را چگونه می‌بینند، گفت: «ایالات متحده کاملاً طبق پیمان منع موشک‌های هسته‌ای میانبرد در دهه ۱۹۸۰ عمل می‌کند اما این پیمان در صورتی که روسیه به نقض آن ادامه بدهد، سودی نخواهد داشت.»

دبیرکل سازمان ناتو همچنین افزود: «همه کشورهای هم‌پیمان (عضو ناتو) معتقدند که امریکا کاملاً هم‌راستا با این پیمان عمل کرده است. مشکل رفتار روسیه است.» رئیس‌جمهور امریکا هم شامگاه شنبه روسیه را به نقض «پیمان منع موشک‌های هسته‌ای میان‌برد» متهم کرده و گفته بود: «ما طرفی هستیم که داخل توافق مانده‌ایم و آن را رعایت کرده‌ایم ولی روسیه، متأسفانه از آن پیروی نکرده است. بنابراین، ما این توافق را خاتمه خواهیم داد و از آن خارج می‌شویم.» این موضع‌گیری در شرایطی صورت می‌گیرد که «هایکو ماس» وزیر خارجه آلمان پیش‌تر گفته بود که قصد دارد برای حفظ پیمان منع موشک‌های هسته‌ای میان‌برد اقدام کند و امیدوار است که ناتو در این زمینه به وی کمک کند. ماس در این مورد گفت: «این توافق برای منافع اروپا از اهمیت حیاتی برخوردار است و تا زمانی که شانسی برای نجات آن وجود داشته باشد که بتوان توافق را حفظ کرد، ما می‌خواهیم که از همه ابزارهای دیپلماتیک استفاده کنیم تا آن را حفظ کنیم.»

رویکرد

عربستان به دنبال جذب عمران خان با دلارهای نفتی

عربستان سعودی در شرایطی که به دلیل قتل خاشقجی تحت فشارهای بین‌المللی قرار دارد، با اعطای تسهیلات به پاکستان موافقت کرده است؛ اقدامی که به نظر می‌رسد با هدف جذب عمران خان صورت می‌گیرد تا بتواند در این شرایط بیش از پیش پاکستان را با خود همراه کند.

دفتر نخست‌وزیری پاکستان با صدور اطلاعیه‌ای از موافقت عربستان با اعطای ۱۲ میلیارد دلار تسهیلات به پاکستان خبر داد. گفته می‌شود، ۹ میلیارد دلار از تسهیلات عربستان به صورت صادرات نفت و ۳ میلیارد دلار نیز به صورت نقدی خواهد بود. بر اساس اطلاعیه صادر شده همچنین عربستان علاقه‌مندی خود را برای سرمایه‌گذاری در معادن ایالت سیستان و بلوچستان پاکستان ابراز کرده است. این تسهیلات همزمان با سفر «عمران‌خان» نخست‌وزیر پاکستان به عربستان ارائه می‌شود. عمران خان همچنین در ادامه سفر خود با «سلمان بن عبدالعزیز» پادشاه عربستان دیدار کرد و طرفین ضمن گفت‌وگو درباره مسائل سیاسی، تجاری، اقتصادی و سرمایه‌گذاری، بر افزایش همکاری میان دو کشور تأکید کردند. سفر عمران‌خان به ریاض در بحبوحه بحران ناشی از قتل خاشقجی روزنامه‌نگار سرشناس واشنگتن‌پست صورت گرفت و عربستان سعودی تحت فشارهای شدید بین‌المللی قرار دارد. اسلام‌آباد به صورت سنتی همواره به دلارهای عربستان سعودی متکی بوده است. نخست‌وزیر پاکستان قبل از شرکت در کنفرانس سرمایه‌گذاری خارجی در عربستان گفت: در حال حاضر به کمک مالی ریاض نیازمند هستیم. وی پیش از ترک کشور خود برای حضور در کنفرانس ریاض اعلام کرد کشورش برای تقویت ذخایر ارزی -که به پایین‌ترین سطح در چهار سال اخیر رسیده- بسیار ناامید شده است و نمی‌تواند بدهی‌های خود را تا پایان سال ۲۰۱۸ پرداخت کند. پیشنهاد کمک مالی عربستان سعودی به پاکستان پس از آن مطرح شد که عمران خان، نخست‌وزیر پاکستان در کنفرانس سرمایه‌گذاری عربستان در ریاض موسوم به «داووس صحرا» شرکت کرد. این درحالی است که سران تعدادی از کشورها و رؤسای شرکت‌های مختلف پیش‌تر اعلام کرده بودند که به دنبال قتل «جمال خاشقجی»، روزنامه‌نگار منتقد سعودی از سوی عربستان، در این کنفرانس شرکت نخواهند کرد.

۱۰ روز مانده به تحریم‌های امریکا، شرکا و مشتریان نفتی همچنان دنبال معافیت هستند

صف «معذوران» تحریم ایران طولانی‌تر شد

گزارش یک

۱۰ روز مانده به اعمال تحریم‌های امریکا علیه ایران، کشورهای بیشتری در حال اعلام معذوریت از اعمال این تحریم‌ها هستند. وزیر خارجه ترکیه با لحنی تند گفته که تحریم‌های امریکا، تصمیم شورای امنیت سازمان ملل نیست که ترکیه بخواهد آنها را اعمال کند و وزارت خارجه عراق هم که حالا با سیل ۲ میلیون زائر ایرانی اربعین روبه‌رو است، با آگاهی از اینکه اعمال تحریم‌های امریکا برای عراق ممکن نیست، خواستار این شده که امریکا، عراق را از تحریم‌های ایران معاف کند.

همین یک ماه قبل بود که کسری نوری، مدیرکل روابط عمومی وزارت نفت ایران، به ایرنا گفت که با قطع سه ماهه واردات نفت، کره‌جنوبی نخستین کشوری است که به طور کامل واردات نفت از ایران را قطع کرده است، اما هفته قبل، «یو جونگ هیون» سفیر کره‌جنوبی در ایران گفت که به‌رغم تحریم‌های امریکا علیه تهران، شرکت‌های کره‌جنوبی در ایران فعال خواهند ماند. شواهد و قرائن می‌گویند به رغم اینکه امریکا مصمم است از روز ۱۳ آبان (۴ نوامبر)، اعمال تحریم‌ها علیه ایران را عملی کند، صف نه چندان کوتاهی از کشورها در همسایگی ایران، اروپا و آسیا مصرانه به ادامه تبادلات خود با ایران تأکید می‌کنند. مولود چاووش اوغلو، وزیر امور خارجه ترکیه روز چهارشنبه در گفت‌وگو با خبرگزاری آناتولی گفت که تحریم‌های امریکا علیه ایران که قرار است از چهارم نوامبر اعمال شود یکجانبه است و تأکید کرد: «واشنگتن تصمیمی گرفته است که بر همه تأثیر می‌گذارد. شما می‌توانید تصمیم بگیرید اما چرا دیگر کشورها و سایر شرکت‌ها را تنبیه کنید. این تصمیم شورای امنیت سازمان ملل نیست.» چاووش اوغلو گفته که ترکیه خواسته‌های ضروری خود را برای مستثنی شدن از این تحریم‌ها به امریکا منتقل کرده و به این هم اشاره کرده که ترکیه در مخالفت با تحریم‌های امریکا علیه ایران تنها نیست: «امریکا در حال اجرای یکجانبه این تحریم‌ها علیه ایران است و ژاپن، آسیا، کشورهای اتحادیه اروپا و ترکیه با آن مخالف هستند.» وزیر خارجه ترکیه گفته که کشورش تاکنون به امریکا اعلام کرده است که تصمیماتش یکجانبه هستند و وقتی کشورها با آن همکاری نمی‌کنند اعتبار امریکا لطمه خواهد خورد. به گفته چاووش اوغلو، رجب طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه پیش از این تأکید کرده است که آنکارا از روسیه و ایران گاز خریداری می‌کند و اگر جایگزینی نداشته باشد باید به خرید گاز از این دو کشور ادامه دهد.

همزمان با موضع‌گیری آنکارا، عراقی‌ها هم که دست‌کم یک چهارم برق خود را از ایران وارد می‌کنند، به دنبال یافتن راهی برای مستثنی شدن از تحریم‌های امریکا هستند. بر اساس گزارش اسپوتنیک، محجوب، سخنگوی وزارت خارجه گفته که عراق احتمالاً از واشنگتن خواهد خواست که به طور کامل از تحریم‌ها معاف شود، درست مانند آنچه اردن در اوایل دهه ۱۹۹۰، زمانی که عراق تحت محاصره اقتصادی قرار گرفت صورت داد و به طور کامل از تحریم‌های احتمالی امریکا به علت همکاری با عراق معاف شد.

محجوب سخنگوی وزارت خارجه عراق می‌گوید: «عراق تاکنون اقداماتی را نیز در این زمینه صورت داده است. بغداد تعهدات زیادی در تجارت و مناسبات اقتصادی با ایران دارد و بنابراین امیدوار است واشنگتن در این زمینه شرایط عراق را درک کند.»

این دیپلمات عراقی، می‌گوید بغداد به طور کلی مخالف ایده منزوی کردن کشورها است: «دولت عراق بر این باور است که اعمال تحریم‌ها ضد یک کشور غیرمؤثر است. در گذشته تلاش‌هایی برای منزوی کردن عراق صورت گرفت با این حال در نهایت رژیم صدام تحت تأثیر قرار نگرفت بلکه این مردم عراق بودند که آسیب دیدند.»

پیش از این، مقام‌های هندی نیز اعلام کرده بودند که به تحریم‌های امریکا علیه ایران پایبند نخواهند ماند. اواسط مهرماه بود که روزنامه هندی هندوستان‌تایمز در گزارشی نوشت دولت این کشور به واشنگتن اعلام کرده است که بر اساس مفاد قانون کاتسا می‌تواند از تحریم‌های امریکا علیه روسیه و ایران معاف شود. همان موقع، مؤسسه مودی نوشت که تحریم‌های نفتی ایران تنها برای سه پالایشگاه بزرگ هند ۱۰ میلیارد دلار خسارت در بر خواهد داشت ضمن اینکه رتبه‌بندی این پالایشگاه‌ها در جهان به شدت نزول خواهد کرد. چند روز قبل هم اعلام شد که آرجونا راناتونگا، وزیر نفت سریلانکا در ملاقات با سوشما سوآرج همتای هندی خود به دنبال دریافت اطلاعاتی درباره نحوه عملکرد دهلی‌نو در مورد تحریم‌های امریکا علیه ایران است. گفته می‌شود سوآرج، نیز استراتژی هند را در مورد ایران توضیح داده و به طرف سریلانکایی گفته که کلمبو هم می‌تواند این فرآیند را دنبال کند و قول اطلاعات بیشتر را داده است.

انتشار گزارش‌هایی از این دست، ظاهراً مقام‌های امریکایی را به شدت نگران کرده است. «ماکسیم اورشکین»، وزیر توسعه اقتصادی روسیه معتقد است که حذف ایران از بازار جهانی نفت عملاً امکانپذیر نیست و سه روز قبل هم فایننشال تایمز گزارش کرد که روس‌ها دور زدن تحریم‌های امریکا را به شیوه‌ای مخفیانه دنبال کرده‌اند. روزنامه «تایمز اسرائیل» هم نوشت که تهران و مسکو برای دور زدن تحریم‌های امریکا توافق کرده‌اند تا نفت ایران در روسیه پالایش و از آنجا به تمام نقاط دنیا صادر شود. فایننشال تایمز با اشاره به این تحولات نوشته که دولت ترامپ نگران است که روسیه با خرید نفت ایران و فروش آن به عنوان نفت خودش به تهران برای پرهیز از تحریم‌های امریکا کمک کند. یک مقام بلندپایه دولت امریکا به روزنامه فایننشال تایمز گفته است که امریکا به روسیه هشدار داده است حتی به فکر کمک به ایران برای دورزدن تحریم‌های نفتی امریکا نباشد.

گزارش ۲

لفاظی تحریم دیپلماتیک به طمع فروش تسلیحات

اروپا حاضر به از دست دادن تجارت پرسود با عربستان به بهای خون خاشقجی نیست

امریکا و اتحادیه اروپا به جای تحریم عربستان سعودی در خصوص قتل جمال خاشقجی سعی دارند این مسئله را با ملایمت بسیار حل و فصل کنند تا مبادا عربستان سعودی را به عنوان شریک استراتژیک از دست بدهند. امریکا تصمیم دارد با لغو روادید تعدادی از عناصر به اصطلاح «خودسر» دخیل در قتل روزنامه‌نگار سعودی، سر و ته قضیه حقوق بشری ریاض را به هم بیاورد تا همچنان به فروش تسلیحات به رژیم سعودی که درآمد کلانی را روانه بازارهای امریکا می‌کند، ادامه دهد. صدراعظم آلمان با گرفتن ژست حقوق بشری و برای حفظ ظاهر گفته است که روند صادرات سلاح به ریاض را تا زمان روشن شدن پرونده ممنوع می‌کند و از دیگر کشورهای اروپایی هم خواست چنین رویه‌ای را در پیش بگیرند؛ درخواستی که رئیس‌جمهور فرانسه به آن اعتنا نکرد و از پاسخ دادن به تعلیق فروش تسلیحات به عربستان طفره رفت.

به گزارش «جوان»، برخلاف اعمال تحریم‌های سریع غرب علیه روسیه در قضیه اثبات نشده مسمومیت «سرگئی اسکریپال» جاسوس سابق روسیه، این بار امریکا و اتحادیه اروپا برای اعمال تحریم علیه عربستان سعودی که پشت ماجرای قتل جمال خاشقجی، روزنامه‌نگار منتقد سعودی در استانبول است، عجله‌ای ندارند و قرار نیست پرونده خاشقجی به قضیه اسکریپال جدیدی تبدیل شود. به‌رغم فشارهای بین‌المللی برای تنبیه عربستان سعودی در ماجرای قتل روزنامه‌نگار منتقد سعودی، مقامات واشنگتن تلاش می‌کنند این مسئله را با ملایمت بسیار حل و فصل کنند. هیثر نوئرت، سخنگوی وزارت خارجه امریکا سه‌شنبه شب در سخنانی اعلام کرد که روادید ۲۱ تبعه سعودی درباره پرونده قتل جمال خاشقجی لغو یا ورودشان به خاک امریکا ممنوع می‌شود. به گزارش خبرگزاری رویترز، وی افزود: «طبق قانون مهاجرت و تابعیت امریکا، وزارت خارجه می‌تواند بر اساس اطلاعات دریافتی مبنی بر عدم صلاحیت ورود صاحب ویزا به ایالات متحده و یا اینکه صاحب ویزا واجد شرایط نیست، روادید وی را لغو کند.» نوئرت ادامه داد: «اتخاذ این تصمیم برای افراد مذکور به علت ارتباط‌شان با پرونده قتل خاشقجی بوده است.» مایک پمپئو، وزیر خارجه امریکا هم گفت: «این قطعاً آخرین گام نخواهد بود. ما به اقدامات خود و یافتن اطلاعات ادامه می‌دهیم تا مطمئن شویم که تصمیماتی که ایالات متحده می‌گیرد، بر پایه اطلاعات مستند باشد.» واشنگتن با این اقدام عوام‌فریبانه سعی دارد افکار عمومی جهان را قانع کند اما این عناصر به اصطلاح «خودسر» از مقامات رده‌پایین سعودی هستند که تنها مجری عملیات قتل خاشقجی بوده‌اند و بر اساس اسناد ارائه شده از سوی مقامات ترکیه، مرکز فرماندهی این جنایت از سوی مقامات ارشد ریاض هدایت شده است. امریکا درحالی این افراد را از ورود به خاک امریکا منع کرده است که ریاض آنها را دستگیر کرده و به نظر نمی‌رسد فرصت رفتن به خاک امریکا را پیدا کنند، چرا که پادشاه عربستان قرار است این افراد را در دادگاهی صوری محاکمه کند تا اتهام دست داشتن محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی در این پرونده را لاپوشانی کند.

دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور امریکا هم که تنها کسی بود که روایت سعودی‌ها را از نحوه کشته شدن خاشقجی باور کرده بود، با تغییر موضع قبلی خود و برای اینکه نشان دهد به مسئله حقوق بشر اهمیت قائل است، سه‌شنبه شب در سخنانی کشته شدن جمال خاشقجی و اقدامات بعدی برای پنهان کردن این اقدام از سوی عربستان سعودی را شکستی مفتضحانه خواند و گفت: «معامله بدی کردند؛ هیچ وقت نباید فکرش هم می‌شد. یک نفر حسابی گند زده و بدترین پنهانکاری تاریخ را کرده است.»

به‌رغم این اقدامات ظاهری، امریکا حاضر نیست با اعمال فشارهای بیشتر به ریاض، به روابط خود با عربستان خدشه وارد کند، چرا که در دوره ترامپ روابط ریاض و واشنگتن بیش از پیش شخصی شده است؛ چیزی که مایک پنس، معاون رئیس‌جمهور امریکا هم آن را تأیید کرده و در سخنانی گفته است که تحریم کردن ریاض به خود رئیس‌جمهور بستگی دارد. دونالد ترامپ بارها گفته است که «تحریم عربستان به ویژه ممنوع کردن فروش تسلیحات به این کشور بیش از آنکه به ضرر ریاض باشد به اقتصاد امریکا آسیب می‌زند» و به همین خاطر حاضر نشده است این تجارت پرسود را فدای دفاع از حقوق بشری کند. ترامپ در دو سال گذشته با امضای قراردادهای چند صد میلیاردی توانسته سود زیادی از تجارت با ریاض کسب کند. فحوای اظهارات ترامپ این است که فشارها به عربستان سعودی در این شرایط به صلاح نیست، زیرا واشنگتن برای مهار ایران به سعودی‌ها نیاز دارد.

■ اروپا در کنار امریکا

انفعال و مصالحه با سیاست حقوق بشری عربستان سعودی تنها به امریکا مربوط نمی‌شود بلکه مقامات اتحادیه اروپا هم اقدام جدی برای تحت فشار قرار دادن ریاض انجام نداده‌اند و تنها به مخالفت‌های لفظی بسنده کرده‌اند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، امانوئل ماکرون، رئیس‌جمهور فرانسه روز چهارشنبه از پاسخ دادن به سؤال خبرنگاری در خصوص تعلیق فروش سلاح به عربستان سعودی پس از ماجرای قتل جمال خاشقجی که آلمان از تمامی اروپا درخواست کرده است، خودداری کرد. ماکرون گفت: «قرار نیست هر بار که نفر اول کشوری درباره مسئله‌ای صحبت کرد، من نیز ملزم به واکنش باشم، پس به همین دلیل به سؤال شما پاسخ نمی‌دهم.» وزیر دفاع فرانسه نیز در پاسخ به این مسئله گفت: «در حال حاضر اولویت اول این است که تحقیقات انجام شود و تحقیقات انجام گرفته معتبر باشد.» آنگلا مرکل، صدراعظم آلمان روز چهارشنبه در واکنش به قتل روزنامه‌نگار سعودی، صادرات تسلیحات آلمان به عربستان را ممنوع کرد. مرکل از دیگر اروپایی‌ها هم خواسته که در این اقدام تنبیهی به برلین بپیوندند. کشورهای اروپایی در تعلیق صادرات سلاح به عربستان سعودی سابقه درخشانی ندارند و در سال‌های اخیر بارها در واکنش به جنایات ائتلاف عربی در کشتار مردم بی‌دفاع یمن، از تعلیق صادرات سلاح به عربستان سخن گفته‌اند اما در عمل با سفرهای دیپلماتیک به ریاض قراردادهای تسلیحاتی جدید با سعودی‌ها بسته‌اند تا در این رقابت از امریکا عقب نمانند.

واکنش‌های در ظاهر حقوق بشری اتحادیه اروپا در روزهای اخیر هم تنها برای روش شدن ابعاد ماجرای قتل خاشقجی است تا تحت فشار قرار دادن مقامات ریاض. به گزارش خبرگزاری آناتولی، دونالد تاسک، رئیس شورای اتحادیه اروپا در خصوص قتل خاشقجی گفت: «تنها هدف اروپا این است که تمام جزئیات این ماجرا بدون در نظر گرفتن اینکه چه کسی در پشت پرده آن است روشن شود.» دونالد تاسک روز چهارشنبه گفت: «این واقعه تکان‌دهنده است. قتل خاشقجی جنایتی وحشتناک و کمترین نشان دورویی در این زمینه نیز شرم‌آور است. صلاح اروپا تنها در آشکار شدن تمام جزئیات این ماجرا بدون توجه به عاملان آن است. من از حساسیت و عزم شما آگاهی دارم و معتقدم که شما اجازه نخواهید داد اروپا، کشورهای عضو یا سازمان‌های مربوط در هر بازی مبهمی دخالت کنند.» از واکنش مقامات اتحادیه اروپا اینگونه بر می‌آید که باز هم قرار نیست عربستان سعودی به خاطر جنایت‌های حقوق بشری از سوی متحدان غربی تحریم شود و هیچ یک از کشورهای غربی حاضر نیستند با فشارهای بیشتر به روابط خود با عربستان لطمه بزنند، چراکه این روابط از لحاظ مالی و اقتصادی به نفع آنها نیست. نحوه برخورد با عربستان، نشان داد که غربی‌ها در زمینه حقوق بشر رویکرد دوگانه‌ای در مقابل کشورها دارند و زمانی که پای کشورهایی مثل ایران، روسیه و چین در میان باشد، صدای حقوق بشری‌شان جهان را کر می‌کند ولی در مقابل سعودی‌ها تنها به لفاظی بسنده می‌کنند.

نگاه

محمد مرادی

نگاه اسرائیل به نسل جدید شاهزادگان عربی

اسرائیل تا اواخر دهه ۷۰ میلادی به عنوان دشمن اول جهان اسلام مطرح بود و جهان عرب به رهبری مصر چندین جنگ علیه رژیم صهیونیستی به راه انداختند و البته در همین دوران برخی حاکمان عربی روابطی مخفیانه با اسرائیل نیز داشتند اما با پیمان کمپ دیوید در ۱۹۷۹ بین مصر و اسرائیل و سپس پیمان وادی عربه در سال ۱۹۹۴ بین اردن و اسرائیل به‌تدریج محور ارتجاع عرب به سمت تنش‌زدایی با اسرائیل پیش رفت و به‌صورت پنهانی با تل‌آویو ارتباط برقرار کردند. اما در چند سال اخیر روابط کشورهای عربی با اسرائیل بسیار آشکارتر شده و همین مسئله زمینه را برای تنش‌زدایی بین ارتجاع عرب و اسرائیل فراهم کرده است. این مسئله به دلیل روی کار آمدن نسل جدید شاهزادگان عربی است که اسرائیل روی آنها حساب ویژه‌ای باز کرده است. اخیراً «تسویا گرینفیلد»، نویسنده صهیونیست و عضو سابق کنست طی مقاله‌ای در روزنامه عبری زبان «هاآرتص» نوشت: «محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان رهبر عربی است که اسرائیل ۵۰ سال است رؤیای روی کار آمدن او را دارد.» او در ادامه خواستار اتخاذ مواضع نرم‌تری در قبال پرونده قتل خاشقجی شده است! اما مسئله مهم این است که نوع نگاه تل‌آویو به شاهزادگان جدید عربی چگونه بوده و چه انتظاراتی از این نسل خواهد داشت؟

اسرائیل به دلیل اشغال سرزمین‌های فلسطین، در جهان اسلام همواره به عنوان یک رژیم جعلی مطرح بوده است. البته برخی کشورهای عربی به‌صورت پنهانی با اسرائیل مراوداتی داشتند اما به دلیل هراس از واکنش افکار عمومی جرئت آشکار کردن آن را نداشتند اما در سال‌های اخیر نسل جدیدی از رهبران و شاهزادگان عربی ظاهر شده‌اند که بدون توجه به واکنش افکار عمومی به‌صراحت خواستار بهبود روابط با اسرائیل هستند. در این میان محمد بن‌سلمان ولیعهد سعودی و محمد بن‌زاید ولیعهد ابوظبی مهم‌ترین شاهزادگانی هستند که به دنبال تجدیدنظر در روابط با اسرائیل هستند. محمد بن‌سلمان بارها به‌صراحت خواستار روابط با اسرائیل شده و حتی از موجودیت اسرائیل دفاع کرده است. علاوه بر این دیدارهای زیادی در سه سال اخیر بین مقامات ریاض و تل‌آویو صورت گرفته است. از محمد بن زاید نیز به عنوان یکی از دوستان اصلی اسرائیل نام می‌برند که در طرح معامله قرن حمایت‌های زیادی از ترامپ به‌صورت پنهانی کرد. اما این نسل جدید چه ویژگی‌هایی دارند؟

نسل جدید شاهزادگان عربی دارای ویژگی‌هایی هستند که اسرائیل با توجه به این ویژگی‌ها سرمایه‌گذاری‌های خود را انجام داده است. نخستین ویژگی نسل جدید شاهزادگان عربی جوان بودن آنها است. در واقع اسرائیل سعی دارد با سرمایه‌گذاری بر این شاهزاده‌ها برای دهه‌ها روابط مستحکمی با کشورهای عربی ایجاد کنند. ویژگی دوم جاه‌طلب بودن و بلندپرواز بودن نسل جدید شاهزاده‌های عربی است. محمد بن سلمان با ارائه برخی طرح‌ها مانند سند چشم‌انداز ۲۰۳۰ و ارتباط با شرکت‌های بزرگ تکنولوژی جهان نشان داده است که میل به جاه‌طلبی داشته و در این مسیر منافع را بر هر اصل دیگری ترجیح می‌دهد. این ویژگی باعث شده دونالد ترامپ و نتانیاهو به‌خوبی وی را در مسیر اهداف پیش‌بینی‌شده خود قرار دهند. ویژگی دیگر شاهزادگان جدید عربی عمل‌گرا بودن و دوری از انگاره‌های ایدئولوژیک است. درواقع بن زاید طی سال‌های گذشته موفق شده است نوعی سکولاریسم در امارات پیاده کند. محمد بن سلمان ولیعهد سعودی نیز دقیقاً در این مسیر حرکت کرده و به پیروی از بن زاید بارها بر اسلام میانه‌رو و محدود کردن علمای مذهبی تأکید کرده است. ویژگی سکولار بودن باعث خواهد شد محدودیت‌های احتمالیِ ایدئولوژیک در مسیر عادی‌سازی روابط با اسرائیل برطرف شده و تل‌آویو به‌راحتی خواهد توانست از این طریق در پرونده فلسطین به اهداف خود برسد.

درواقع نسل جدید شاهزادگان عربی به دلیل دارا بودن خصوصیاتی مانند جوان بودن، عمل‌گرا بودن و بلندپروازی بسیاری از محدودیت‌هایی را که در برابر نسل‌های گذشته در کشورهای عربی برای ارتباط با اسرائیل بود، ندارند. برآیند و نتیجه این ویژگی‌ها نیز در سه سال گذشته کاملاً مشخص بوده و عادی‌سازی روابط با اسرائیل از سوی امارات و عربستان در چند مرحله صورت گرفته است. در مرحله اول روابط امنیتی و سیاسی پنهان بین دو طرف گسترده شد، پس از این مرحله در فضای نخبگانی کشورهای عربی سعی شد عادی‌سازی روابط به عنوان یک گزینه حتمی مطرح شود و در نهایت در مرحله سوم ارتباط مقامات دو طرف به‌تدریج باعث حساسیت‌زدایی اجتماعی خواهد شد که نتیجه نهایی این سه مرحله عادی‌سازی روابط اسرائیل با کشورهای مرتجع عربی خواهد بود. درواقع به همین دلیل بوده که برخی مقامات اسرائیلی بن‌سلمان را بزرگ‌ترین هدیه در ۵۰ سال گذشته می‌دانند.

البته رویکرد شاهزادگان نواندیش عربی با فضای حاکم بر کشورهای عربی همخوانی ندارد و ملت‌های عربی همچنان به عنوان حامی فلسطین به شمار رفته و هرگونه ارتباط با اسرائیل را به‌شدت محکوم می‌کنند. در این راستا پس از حمایت ولیعهد سعودی از اسرائیل، فشار افکار عمومی باعث شد ملک سلمان پادشاه سعودی اقدامات بن‌سلمان در راستای ارتباط با اسرائیل را به‌نوعی محکوم کرده و پرونده فلسطین را از وی پس بگیرد. اما اسرائیل به کمک ترامپ همچنان به دنبال تقویت این شاهزادگان نواندیش و حامی اسرائیل است.

پرونده

سازمان ملل: ۱۴ میلیون یمنی در معرض گرسنگی‌اند

معاون دبیرکل سازمان ملل در امور بشردوستانه در نشست شورای امنیت درباره وضعیت انسانی در یمن در نتیجه تداوم جنگ و محاصره صحبت و اظهارات تکان‌دهنده‌ای درباره گرسنگی ۱۴ میلیون نفر مطرح کرد.

مارک لوکاک، معاون دبیرکل سازمان ملل در امور بشردوستانه و امدادرسانی هشدار داد، به زودی نیمی از کل جمعیت یمن برای بقا محتاج به دریافت کمک‌های غذایی خارجی می‌شوند. به گزارش شبکه المیادین، معاون آنتونیو گوترش در نشست سه‌شنبه شب شورای امنیت سازمان ملل هشدار داد: «هم اکنون یک خطر واضح و قریب‌الوقوع در رابطه با بزرگ‌ترین قحطی در یمن وجود دارد، خطری بسیار بزرگ‌تر از آنچه که متخصصان کمک‌های انسانی تاکنون در کل سابقه کاری و حرفه‌ای خود با آن مواجه شده‌اند.» به گفته او، به زودی ۱۴ میلیون نفر از جمعیت ۲۸ میلیونی یمن در معرض قحطی قرار می‌گیرند و تنها راه بقای آنها کمک‌های غذایی خارجی خواهد بود. معاون دبیرکل سازمان ملل خطاب به اعضای شورای امنیت، قحطی جاری در یمن را «شوکه‌کننده» خواند. به گفته او، سازمان ملل در شرایط جاری در حال ارائه کمک‌های انسانی به حدود ۸ میلیون یمنی است اما بحران انسانی در این کشور به دلیل بحران اقتصادی در یمن و تداوم درگیری‌ها در بندر الحدیده تشدید شده است. ۹۰ درصد از واردات مواد غذایی به یمن از طریق بندر الحدیده صورت می‌گیرد. معاون دبیرکل سازمان ملل همچنین گفت: «فراتر از ارقام ارائه شده باید بگویم در حالی که بقای میلیون‌ها نفر از مردم یمن طی چند سال تنها متکی به کمک غذایی خارجی بوده است اما کمکی که آنها دریافت می‌کنند تنها برای زنده ماندن کفاف می‌کند و آمارها در یمن به طرزی غیرقابل تحمل بالا است.» وی افزود: «سیستم‌های ایمنی بدن میلیون‌ها نفری که برای سال‌ها فقط به آنها اجازه بقا داده، حالا به معنای واقعی کلمه دارد فرو می‌پاشد و این موضوع تسلیم شدن آنها به ویژه کودکان و سالمندان در برابر مرگ را ناشی از سوءتغذیه، وبا و دیگر بیماری‌ها محتمل‌تر می‌کند.» لوکاک در این نشست، «توقف درگیری‌ها، حفاظت از تأمین کالاهای ضروری و مواد غذایی در سراسر یمن، کمک‌های اقتصادی بیشتر و سریع‌تر جامعه بین‌المللی به بانک مرکزی یمن، افزایش کمک مالی در امور انسان‌دوستانه و آغاز مذاکرات صلح بین طرف‌های درگیر در جنگ را خواستار شد.»